

Гусаров К.О.,
Науковий співробітник
наукового відділу з проблем державної безпеки
навчально-науково-виробничого центру
Національного університету цивільного захисту України

ПЕРСПЕКТИВИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ МАЯТНИКОВИХ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

З того часу як Україна встала на шлях ринкових відносин, виникло стійке переконання, що в умовах недосконалої конкуренції без державного регулювання неможливо забезпечити соціально-економічний розвиток. Сьогодні кожен в Україні в змозі отримати освіту згідно зі своїми бажаннями. Велика кількість вищих навчальних закладів приймає на навчання студентів за різними напрямками, не беручи до уваги рівень затребуваності професії на ринку праці регіону, середній рівень заробітної платні в обраній галузі, а також готовність потенціального молодого спеціаліста до територіальної мобільності.

На території значної частини регіонів, а особливо це стосується сільських територій, динаміка створення робочих місць, що потребують фахівців з вищою освітою, істотно відстає від пропозицій на ринку праці, при цьому вже існуючі вакансії не достатньо привабливі для молодих економічно активних громадян з точки зору характеру роботи, а насамперед - низького рівня оплати праці. Незбалансованість регіональних ринків праці з точки зору професійно-кваліфікаційної відповідності попиту і пропозиції є характерною рисою певних регіонів України. Все це призводить до виникнення маятникових міграційних процесів на території держави.

У сучасній науці, під маятковою міграцією розуміють процес регулярного переміщення населення з постійних місць проживання до інших населених пунктів з метою роботи або навчання [3].

Необхідно зазначити додаткові фактори, що сприяють значному зростанню маяткової міграції. До них можна віднести наступні:

- високий рівень розвитку транспортної інфраструктури ;
- можливість розміщення резюме та пошуку працевлаштування за допомогою мережі Інтернет ;
- отримання великої кількості недостовірної інформації з неофіційних джерел відносно можливості працевлаштування в тих чи інших галузях.

Основна проблема вивчення даного виду мобільності трудових ресурсів полягає в тому, що врахувати маятникових трудових мігрантів дуже складно.

У вітчизняній науковій літературі наводяться лише фрагментарні та застарілі оцінки чисельності внутрішньодержавних трудових мігрантів, які не дають повної картини про динаміку чисельності та склад осіб, які працюють поза межами свого населеного пункту. Так, за даними дослідження, проведеного у 2010 р., кількість маятникових трудових мігрантів у структурі зайнятих осіб складала близько 13.5% [2]. Враховуючи події, які в останні роки мають місце на

території східних областей України, можна зробити висновок, що існує тенденція до збільшення кількості внутрішніх трудових мігрантів.

Очевидно, що міграційні наміри формуються під впливом цілого комплексу різноманітних чинників, одна група з яких є «виштовхуючими», інша – «притягуючими». І в кожному окремому випадку превалює та чи інша група причин, що залежить як від матеріального добробуту сім'ї, так і від рівня амбіційності людини, її прагнення до професійного росту і самовдосконалення. Однак в сучасних умовах прийнято виділяти три основних фактори, що впливають на рішення людини щодо територіальної мобільності: безробіття, відсутність вакансій за спеціальністю і низький рівень заробітної плати.

Вибір найбільш пріоритетних методів регулювання маятникової міграції залежить з одного боку – виходячи з інтересів людини з точки зору дотримання її прав і свобод, з іншого – від пріоритетних завдань соціально-економічного розвитку регіону. Можна зробити висновок, що маятникові міграційні переміщення регулюється дією ринкових сил: взаємодією попиту і пропозиції. Відносно високий рівень оплати праці в одних регіонах і низький в інших (в сукупності з відсутністю попиту на працевлаштування за певними професіями) призводять до переміщення населення із сіл в міста області і за її межі. Виникаючі проблеми, пов'язані з цим процесом, вирішуються потенційними і реальними маятниковими трудовими мігрантами, як правило, самостійно. Стримуючі фактори практично відсутні або не є пріоритетними. Отже, державне регулювання варто починати з визначення заходів, спрямованих на ослаблення ступеня впливу «виштовхуючих» факторів і посилення «притягуючих».

Регулювання маятникової трудової міграції має ґрунтуватися на наступних принципах:

- захист прав і свобод людини на основі неухильного дотримання норм конституційного права ;
- поєднання інтересів особистості, регіону і держави ;
- розвиток системи соціального партнерства на всіх її рівнях.

Ці принципи дозволять поєднувати інтереси економічно активних громадян з інтересами держави і завданнями соціально-економічного розвитку окремих регіонів і України в цілому.

Література

1. Волошина Ю. Я. Роль сільських маятникових мігрантів у соціально-економічному розвитку міської місцевості регіону (на прикладі Закарпатської області) / Ю. Я. Волошина // Науковий вісник Ужгородського університету. Економіка. — 2008.— Вип. 26. — С. 106—110.
2. Купець О. В. Статистичний аналіз маятникової трудової міграції в Україні / О. В. Купець // Формування ринкової економіки: зб. наук. пр. / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана»; [редкол.: О. О. Беляєв (відп. ред.) та ін.]. — Київ : КНЕУ, 2012. — Спец. вип.: Праця в ХХІ столітті: новітні тенденції, соціальний вимір, інноваційний розвиток : у 2 т. — Т. 1. — С. 649-660.

3. Мальцева Е. С. Маятниковая трудовая миграция: государственное регулирование или рыночная саморегуляция? [Электронный ресурс] / Е. С. Мальцева // Вопросы управления – 2012. - № 18 – Режим доступа: <http://vestnik.uapa.ru/ru/issue/2012/01/16/>

Дегтяр О.А.,

доктор наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри менеджменту і адміністрування,
Харківський національний університет
міського господарства імені О.М. Бекетова

ІННОВАЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ РЕГІОНІВ

З переосмисленням природи ролі і місця різноманітних державних інституцій в постіндустріальних та інформаційних суспільствах, на перший план демократичного розвитку країни, виступає нова парадигма інноваційного механізму публічного управління.

Розуміння інноваційної суті роботи системи державного управління передусім визначається в поєднанні категоріального змісту основних понять, що характеризують дане явище, таких як «публічне управління» та «інновація».

У цілому, управлінський механізм держави можна розглядати як сукупність різноманітних організаційних та економічних важелів і стимулів, що забезпечують узгоджену та взаємозалежну взаємодію функціонування всіх елементів системи для досягнення розроблених цілей. Безперечно, він включає в себе не тільки організаційно-економічні, а й соціально-правові методи управління, психологічні та етичні, які звернені насамперед до людини і впливають на її діяльність. Він є системою, до якої, окрім інструментів впливу на об'єкт управління, належать також методи, важелі, політика, відповідне правове, нормативне та інформаційне забезпечення тощо [1, с. 7].

Державне регулювання регіонального розвитку – головний інструмент реалізації регіональної політики. Держава в особі органів влади та її суб'єктів, використовуючи свої конституційні повноваження, діючи в межах законодавчих норм і приймаючи закони, зобов'язана визначати ступінь територіальної децентралізації в усіх сферах життєдіяльності суспільства і вводити механізми її реалізації в інтересах цілісності держави і самостійного розвитку регіонів. У цьому відображений головний сенс державного регулювання регіонального розвитку. Держава покликана не управляти регіонами, а здійснювати регулюючий вплив, тобто визначати загальні умови їх самостійної діяльності, загальнонаціональні інтереси і пріоритети розвитку територій. Основний зміст такого регулювання спрямований на впорядкування територіальної організації відносин з приводу власності, природних ресурсів і фінансів, причому регулювання відносин щодо кожного з них відрізняється як процедурно, так і сутністю [2, с. 21].